

Η ομιλία του Παναγιωτάτου Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου

Ἐρώτατε καὶ λίαν ἀγαπητὲ ἀδελφεὲ καὶ συλλειτουργεὲ τῆς ἡμετέρας Μετριότητος Μητροπολίτα Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας κύριε Παντελεῖμον,

Ἐρώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἀδελφοὶ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμότατοι κύριε Δήμαρχε Βεροίας καὶ ἐκπρόσωποι τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆς Περιφερείας Κεντρικῆς Μακεδονίας,

Εὐλογημένοι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Μετὰ συγκινήσεως πολλῆς τελοῦμεν σήμερον τὸν πανηγυρικὸν ἐσπερινὸν ἐπὶ τοῦ ἐν Βεροίᾳ Βήματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, μὲ τὸν ὁποῖον ὁλοκληροῦνται τὰ ἐφετεινὰ Παύλεια, τὰ ὁποῖα ἡ ὑμετέρα προσφιλὴς Ἐρώτης ἐθέσπισεν ἀπὸ τῆς ἀνόδου τῆς εἰς τὸν Ἀρχιερατικὸν Θρόνον τῶν Βεροιέων ὡς φόρον τιμῆς πρὸς τὸν μέγαν Ἀπόστολον, τὸ ἀρχέτυπον παντὸς πιστοῦ ἀνθρώπου «ὅτι πᾶσαν τῶν ἀρετῶν τὴν συναγωγὴν εἰς ἄνθρωπος βουληθεὶς κατώρθωσεν» (Ι. Χρυσοστόμου, Εἰς τὴν Γένεσιν ΙΑ' Ρ.Γ. 55,95). Ὁ κορυφαῖος οὗτος Ἀπόστολος, μὴ ἀνῆκων εἰς τὴν χορείαν τῶν δώδεκα, δὲν ἐγνώρισε τὸν Ἰησοῦν κατὰ τὴν ἐν σαρκὶ παρουσίαν Του ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, μετὰ τὴν Ἀνάληψίν Του, εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀπεκαλύφθη εἰς τὸν διώκτην Σαῦλον καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ ἀποστολικὸν ἀξίωμα, ἐνῶ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης «ἐδίωκε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ». Τὸν κατέστησεν ὁμως «θερμὸν Αὐτοῦ ἐραστήν, ὅστις καθάπερ ὑπόπτερος τὴν οἰκουμένην περιτρέχων ἄπασαν» ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας καὶ εὐηγγελίσθη ἄνευ ὑπερβολῆς εἰς πάντα τὰ ἔθνη Χριστόν, ὡς τὴν μοναδικὴν ἐλπίδα τοῦ κόσμου.

Χαιρόμεθα προσωπικῶς διότι ἀξιούμεθα, χάρις εἰς τὴν εὐγενῆ πρόσκλησίν σας, ἅγιε ἀδελφέ, νὰ κλειώμεν τὴν αὐλαίαν τῶν ἐφετεινῶν Παυλείων, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἔχουν ἰδιαίτεραν σημασίαν καὶ χαρακτῆρα, λόγῳ καὶ τοῦ εὐσήμου γεγονότος τῆς ἐπαναλειτουργίας τοῦ Παλαιοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τῆς πόλεως ταύτης. Τυγχάνει λίαν παρήγορος ἡ ἐπιστροφή τοῦ μνημείου τούτου εἰς τὴν φυσικὴν μητέρα του, ἡ ὁποία τὸ ἐγέννησεν ἐκ τῶν σπλάγχχων τῆς ὡς μονάκριβον τέκνον, τὴν τροφὸν Ἐκκλησίαν, τὴν ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βεροίας, καὶ δὲν θὰ ἦτο ἀσφαλῶς τολμηρὸν νὰ ἐπισημανθῇ, εἰς τὸν φυσικὸν πατέρα του, τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ ὁποῖος, ὡς ἱδρυτῆς τῆς Ἐκκλησίας τῶν Βεροιέων, εἵναι πνευματικὸς πατὴρ ὅλου τοῦ ποιμνίου τῆς.

Ἡ μόνη χαρὰ καὶ καύχησις τοῦ Ἀποστόλου Παύλου ἦτο ἡ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Καὶ ὑμεῖς, ἀδελφέ, ὁ κλῆρος σας καὶ ὁ λαὸς σας δοκιμάζετε αὐτὴν τὴν χαρὰν καὶ τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ, προὑπαντῶντες τὸν Ἀπόστολόν σας ἐρχόμενον καὶ βαστάζοντα τὸν τοῦ Κυρίου σταυρόν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης. Στέφανος καὶ δόξα τοῦ Ἀποστόλου σας ἦσαν αἱ κακουχίαι διὰ τὸ κήρυγμα. Τοῦτο προτρέπομεθα καὶ ἡμεῖς, ἐπαναλαμβάνοντες τὴν παράκλησιν καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ εἰς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα: «Γίνετε καὶ σεῖς μιμηταὶ τοῦ Παύλου καὶ θὰ ἔχητε τὸν αὐτὸν μισθόν», δηλαδὴ τὴν δόξαν καὶ τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ (πρβλ. Ρ.Γ. 50, 509-510).

Τὴν προσπάθειαν αὐτὴν καὶ τὸν ζῆλον αὐτὸν κατεβάλλετε, ἀδελφέ, ἐν Βεροίᾳ καὶ μὲ τὸν ἐπὶ εἴκοσι καὶ δύο συναπτὰ ἐτηλειουργοῦντα θεσμόν τῶν Παυλείων, ὁ ὁποῖος ἀπέκτησε διεθνὴ ἀκτινοβολίαν καὶ εὐρεῖαν κοινωνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν καταξίωσιν. Διὰ τῶν ἐκδηλώσεων τούτων, ὅχι μόνον τιμᾶτε πρεπόντως τὸν ἀπόστολόν σας, ἀλλὰ καὶ συμβάλλετε σημαντικῶς εἰς τὴν πνευματικὴν, πολιτιστικὴν, ἐπιστημονικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου, χάρις εἰς τὰς ἐντασσομένας εἰς τὸ πλαίσιον τῶν ἐκδηλώσεων τούτων σημαντικὰς ἐκδηλώσεις, αἱ ὁποῖαι δίδουν τὴν δυνατότητα εἰς τοὺς φορεῖς τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ εἰς τὰ πολιτιστικὰ σωματεῖα καὶ συλλόγους τῆς Βεροίας νὰ διαδραματίζουσιν ἐνεργὸν ρόλον.

Ἐφέτος μάλιστα, ἡ σύνδεσις τοῦ Συνεδρίου μετὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπληρώσεως 2.400 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ κορυφαίου ἐξ αὐτῶν Ἀριστοτέλους, ἀναδεικνύει τὸν στενὸν σύνδεσμον τοῦ Χριστιανισμοῦ μετὰ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ προχριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὅστις ἐνεκεντρίσθη εἰς τὴν καλλιέλαιον τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ προέβαλεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γοητευτικὸν κρᾶμα, τὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν, συνέχεια καὶ συνέπεια τοῦ ὁποίου εἶναι ὁ μοναδικὸς καὶ ἀνεπανάληπτος Βυζαντινὸς Πολιτισμὸς, τοῦ ὁποίου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἶναι ὁ φυσικὸς καὶ διαχρονικὸς φορεὺς καὶ ἐκφραστής, ἰδίᾳ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Αὐτοκρατορίας ἐκείνης, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα καὶ τὴν παράδοσιν συνεχίζομεν ἐπὶ αἰῶνας μέχρι σήμερον.

Ὅπως, βεβαίως, εἶναι ἀδύνατον νὰ διαχωρισθῇ ἡ νεοελληνικὴ παράδοσις τῆς βυζαντινῆς, καθὼς ἡ πρώτη ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν τῆς δευτέρας, οὕτως εἶναι ἀδύνατον νὰ διαχωρισθῇ καὶ ἡ βυζαντινὴ ἀπὸ τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς παραδόσεως τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων. Ἡ δὲ τελευταία εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποσυνδεθῇ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως, διότι ὁ Χριστιανισμὸς, κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον καὶ τοὺς Θεοφόρους Πατέρας προσωκειώθη καὶ ἀνεχώνευσε δημιουργικῶς αὐτήν. Καὶ ὄχι μόνον τὴν ἀνεχώνευσε ἀλλὰ καὶ προχώρησε πέραν ἀπὸ αὐτήν, ἐφ' ὅσον ἦτο ὁ κάτοχος τῆς ἀληθοῦς γνώσεως καὶ τῆς μοναδικῆς πίστεως, τῆς πραγματικῆς θεογνωσίας, διδάσκων εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν κοινωνίαν μὲ τὸν προσωπικὸν Θεόν, τὸν Ὅποιον οἱ πρὸ Χριστοῦ πρόγονοι ἡμῶν, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πλάτων, ὁ Σωκράτης καὶ οἱ λοιποί, ἀνεζήτουν: «εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροιεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα» (Πράξ. ιζ', 27-28).

Αὐτὸν τὸν «ἄγνωστον Θεόν, ὃν ἀγνοοῦντες» οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες «εὐσεβοῦντο» (πρβλ. Πράξ. 17, 23) κατήγγειλεν εἰς τοὺς Βεροιεῖς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ἀπὸ τοῦ Βήματος τούτου, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχον σταθῇ οἱ ὠραῖοι αὐτοῦ πόδες, «οἱ εὐαγγελισθέντες εἰρήνην, οἱ εὐαγγελισθέντες τὰ ἀγαθὰ» (πρβλ. Ρωμ. ι', 15). Τὸ Βῆμα τοῦτο εὐρίσκεται ἐγγὺς πρὸς τὸσημεῖον ὅπου ἴσταντο οἱ πόδες τοῦ μεγάλου Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ μικροῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος μὲ θαυμασμὸν ἤκουε τὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ Διδασκάλου του, ἀμφοτέρων διψῶντων ἐν τῇ πραγματικότητι μὲ τὸ ἀνήσυχον καὶ ἀνικανοποίητον πνεῦμά των τὸν Θεόν, ὁ Ὅποιος μετὰ ἀπὸ τρεῖς αἰῶνας ἔμελλε νὰ ἀποκαλυφθῇ προσωπικῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τῆς ἐν σαρκὶ ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν κόσμον τῶν ζώντων καὶ τῶν κεκοιμένων (πρβλ. χαρακτηριστικὴν Ἀγιογραφίαν Μονῆς τῆς Χώρας).

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, οὐδέποτε ἐφοβήθη τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν σκέψιν καὶ φιλοσοφίαν, συμπεριλαμβάνουσιν καὶ τὴν ρωμαλεὰν ἀριστοτελικὴν σκέψιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἐνίστε οἱ Ἀγιογράφοι μας ἐξωγράφιζον εἰς τοὺς τοίχους τῶν Ναῶν τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας φιλοσόφους μετὰ τῶν Ἁγίων μας. Ἦθελον μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν νὰ διαδηλώσουν ὅτι οἱ φιλόσοφοι αὐτοὶ προητοίμασαν μὲ τὴν διδασκαλίαν των, τὴν ἀτελῆ, τὴν ἔλευσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ἐβοήθησαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ γνωρίσουν τὴν μίαν ἀληθῆ Θεότητα, προσκυνουμένην ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἐκ τῆς πολυθεΐας. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγένοντο οἱ φιλόσοφοι οὐσιαστικῶς πρόδρομοι τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μιμουμένη τὸ παράδειγμα τοῦ τιμωμένου καὶ διὰ τῶν ἐφετεινῶν Παυλείων ὁμωνύμου ἀποστόλου, οὐδέποτε ἐκήρυξε τὴν ἔχθραν ἐναντίον κάθε μὴ χριστιανικοῦ πράγματος· οὐδέποτε ἀνεπαύθη εἰς τὴν μισαλλοδοξίαν καὶ τὸν φανατισμὸν· οὐδέποτε ἐδίωξε τοὺς ἀντιφρονοῦντας πρὸς αὐτήν. Ἄλλωστε, «οὐδὲν οὕτως ἐποίησε τὸν Παῦλον ἄξιον, ὥς ἡ τῆς ἀγάπης δύναμις» (πρβλ. Ἱ. Χρυσόστομος, Ὁμιλία Γ', P.G. 50,486).

Ἐξ ἀρχῆς ὁ θεῖος Ἀπόστολος διεκήρυξε διαπρυσίως ὅτι «οὐκ ἔστι διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται» (πρβλ. Ρωμ. ι', 12-13). Οὐδεμία ἀντιζηλία ἢ μάχη εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ, ὅταν ἀναζητῇται μὲ κάθε τίμημα ἡ ἀλήθεια, ἡ ὁποία ἀλήθεια ταυτίζεται μὲ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, εἰς τὸν Ὅποιον μᾶς ὁδηγεῖ τὸ «Πνεῦμα

τῆς ἀληθείας» (Ἰωάν. ις', 13). Τὰ προβλήματα ἀρχίζουν ὅταν αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἀναζητοῦν τὴν ἀλήθειαν δὲν εἶναι διατεθειμένοι νὰ πληρώσουν τὸ προσωπικὸν τίμημα τῆς ἀναζητήσεώς της, ὅπως συνέβη μὲ τὸν Πόντιον Πιλάτον, ὅστις διερωτήθη: «τί ἐστὶν ἀλήθεια;» (Ἰω. ιη', 38), χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρηται νὰ λάβῃ ἀπάντησιν, ὅπως συνέβη μὲ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὁποῖοι «ἀκούσαντες ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον· ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου» (πρβλ. Πράξ. ιζ', 32-33).

Πάντοτε, ὅμως, εἰς κάθε ἐποχὴν, ὑπάρχουν ὁ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἡ «γυνὴ ἡ ὀνόματι Δάμαρις», ὁ Σώπατρος ὁ Βεροιεύς, οἱ πιστοὶ Βεροιεῖς, «οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας». Ὑπάρχουν ὅλοι αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι ἔτοιμοι νὰ ὑποστοῦν κάθε τίμημα διὰ τὴν οἰκείωσιν τῆς αὐτοαληθείας, τῆς αὐτοαγάπης: τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ ἀγαπῶντες «ματαιότητα» καὶ φειδόμενοι τῆς ἐαυτῶν ψυχῆς.

Καὶ οἱ μὲν πρὸ Χριστοῦ ἀδελφοί μας εἶχον τὸ ἐλαφρυντικὸν ὅτι δὲν ἐγνώρισαν τὸν ἀληθῆ Θεὸν καὶ τὸ τελούμενον διαχρονικῶς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου μυστήριον τῆς θείας Οἰκονομίας, διὰ τὸ ὁποῖον προεφήτευσαν οἱ πρὸ Αὐτοῦ ἀποσταλέντες Προφῆται, ἀλλὰ καὶ αἱ Σιβύλλαι, ὠρισμένοι φιλόσοφοι καὶ ἕτεροι ἀναζητηταί, φωτισμένοι καὶ ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πνεύματος, τὸ Ὅποῖον ὅπου θέλει πνεῖ. Ἡμεῖς, ὅμως, οὐδεμίαν ἔχομεν δικαιολογίαν, ἐφ' ὅσον ζῶμεν εἰς ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν «τοὺς χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν, διότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἧ ἡμέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισε, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν» (πρβλ. Πράξ. ιζ', 30-32).

Τὸ μήνυμα, λοιπόν, τὸ ὁποῖον πέμπει καὶ σήμερον ὁ Ἀπόστολος Παῦλος διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἶναι ἡ ἐπιστροφή μας εἰς τὸν Θεόν, τὸν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀποκαλυφθέντα ἡμῖν, ὥστε νὰ ἔχωμεν «ζωὴν ἀρίστην καὶ αἰῶδιον», διὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ὠμίλησεν ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ διδάξας ὅτι «ζωὴ καὶ αἰὼν συνεχῆς καὶ αἰῶδιος ὑπάρχει τῷ Θεῷ» (Ἀριστοτέλους, «Μεταφυσική», κεφ. Ζ', §7, ἐπιμ. ἐκδ. J. Barthelemy–Saint Hilaire, τόμ. 3, Παρίσιοι 1879).

Παρὸν καὶ παρελθόν, χρόνος καὶ αἰωνιότης, ἄνθρωπος καὶ Θεός, συμπλέκονται ἐντὸς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος ἐνοποιεῖ τὰ σύμπαντα· ἐνοποιεῖ τὸν χρόνον· ἐνοποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους· συνάπτει αὐτοὺς μὲ τὸν Πατέρα· ἐν ἐνὶ λόγῳ «ποιεῖ καὶνὰ τὰ πάντα» καὶ εἶναι ἡ μοναδική μας ἐλπίς καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἡ συνύπαρξις τῶν δύο αὐτῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Βεροίας, τῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τῆς παλαιᾶς Βυζαντινῆς Μητροπόλεως, ἡ ἀνακαίνισις τῆς ὁποίας καὶ ἡ ἀπόδοσις εἰς τὴν ἀληθινὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν ἐπετεύχθη μὲ τὴν ἀγαστὴν καὶ καρποφόρον συνεργασίαν Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης, πιστοῦ κλήρου καὶ ἐκκλησιαστικοῦ λαοῦ, καὶ τὸ Βῆμα τοῦτο, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εὐηγγελίσθη τὴν χαρὰν τὴν μεγάλην τῆς σωτηρίας «παντὶ τῷ λαῷ» ὁ μέγας Ἀπόστολος, παραμένουν σύμβολα καὶ μαρτύρια τῆς γονίμου καὶ δημιουργικῆς συζεύξεως τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ μετὰ τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανικοῦ. Ἀποτελοῦν τὴν συνεπῆ πραγματικότητα τῆς συνεχίσεως τῆς μακραίωνος ζωῆς τοῦ πρώτου ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νὰ μὴ παραμείνῃ ἐν νεκρὸν γράμμα, ἐν ἀπλοῦν μουσειακὸν ἔκθεμα, ἀλλὰ νὰ ἀναστηθῇ καὶ αὐτὸς ἐν Χριστῷ. Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα,

Ἀναχωροῦμεν αὔριον ἐκ Βεροίας μὲ τὴν καρδίαν πεπληρωμένην χαρᾶς δι' ὅσα εἶδομεν καὶ ἐβίωσαμεν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα συγχαίρομεν καὶ ἐπαινοῦμεν τὴν ὑμετέραν Ἱερότητα, ἅγιε Βεροίας, τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν σας, καὶ κατακλείομεν τὸν λόγον ἀναφερόμενοι καὶ πάλιν εἰς τὸν Ἀπόστολόν σας Παῦλον, δανειζόμενοι καὶ πάλιν τοὺς λόγους τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: «Διὰ τὸν Παῦλον ἐν ἧτο τὸ φοβερὸν μόνον, τὸ προσκροῦσαι Θεῷ, ἕτερον οὐδέν.... Τὸ γὰρ πάντων μεῖζον εἶχεν ἐν ἑαυτῷ, τὸν τοῦ Χριστοῦ ἔρωτα...καὶ κόλασις ἐκείνῳ μία ἦν, τὸ τῆς ἀγάπης ταύτης ἀποτυχεῖν...» Ἄς

μὴ θαυμάσωμεν μόνον τὸ μέγεθος καὶ τὸν ὄγκον τῶν κατορθωμάτων του, ἀλλὰ καὶ τὸν πόνον τῆς προθυμίας» (πρβλ. Ὁμιλία Β΄, P.G. 50, 477-483).

Ἐν τῇ ἐν Χριστῷ ἀγάπῃ ταύτῃ καὶ ἐν τῷ πόνῳ τῆς προθυμίας ταύτης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κλείει τὴν αὐλαίαν τῶν εἰκοστῶν δευτέρων Παυλείων, περιπτύσσεται ἀδελφικῶς καὶ ἀποστολικῶ φρονήματι τὴν ὑμετέραν ἱερότητα, ἀδελφὲ ἁγιοβεροίας, καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς ἱεράρχας καὶ εὐλογεῖ ἀπὸ καρδίας κληρὸν καὶ λαόν, ἐπιλέγων μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Ἡ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν» (Ρωμ. ις΄, 24).